

UTREDNING

Bestandsstatus for «alpine dykkender» i Nord-Trøndelag

Rolf Terje Kroglund
Jan Eivind Østnes

Høgskolen i Nord-Trøndelag
Utredning nr 170

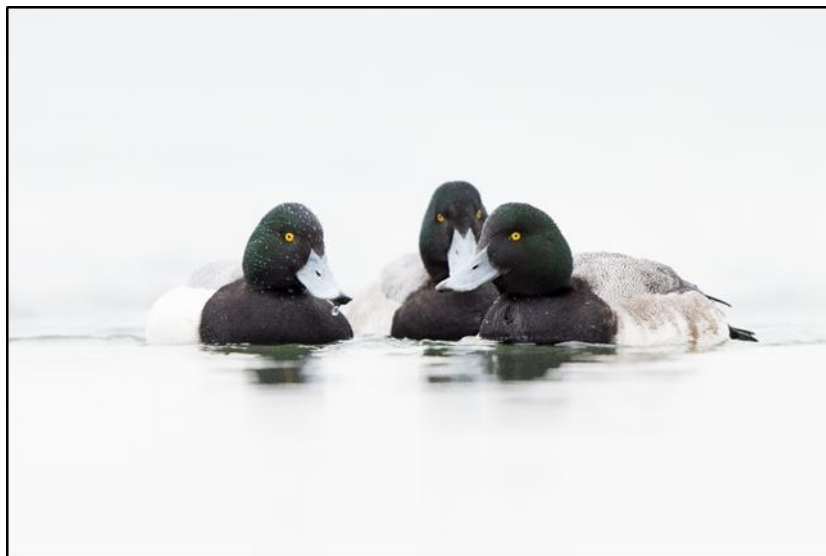
Steinkjer 2015

HINT

Bestandsstatus for «alpine dykkender» i Nord-Trøndelag

Rolf Terje Kroglund
Jan Eivind Østnes

Foto: Terje Kolaas©

Høgskolen i Nord-Trøndelag
Utredning nr 170
ISBN 978-82-7456-732-0
ISSN 1504-6354
Steinkjer 2015

Forord

Dette prosjektet ble gjennomført i samarbeid med Fylkesmannens miljøvernavdeling i Nord-Trøndelag, og er et ledd i registreringene av det biologiske mangfoldet i fylket. Prosjektet ble finansiert gjennom bevilgninger fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og av Høgskolen i Nord-Trøndelag.

Målsettingen med denne undersøkelsen var å gjennomføre et systematisk registreringsarbeid for å skaffe tilveie en oversikt over hekkelokaliteter for alpine dykkender i Nord-Trøndelag, med særlig vekt på de fire nasjonalparkene. Alpine dykkender er en fellesbetegnelse som benyttes for dykkender som oppholder seg i høgfjellet i hekkesesongen, og som tilbringer vinterhalvåret i det marine miljø. I Norge blir bergand, havelle, sjøorre og svartand omtalt som alpine dykkender.

Feltundersøkelsene ble gjennomført i juni – august i 2013 og 2014. En stor takk rettes til Torstein Myhre, Tore Reinsborg og Tom Roger Østerås for utrettelig innsats i felt. Per Lorentzen og Øyvind Spjøtvoll takkes for mange verdifulle opplysninger, spesielt fra Børgefjell. En stor takk også til Hans Ola Jordet for utmerket GIS-bistand i forbindelse med kartfigurene. Avslutningsvis takkes også Terje Kolaas for bilder som vi har benyttet i denne rapporten.

Steinkjer, mars 2015

Rolf Terje Kroglund

Jan Eivind Østnes

Innhold

Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	6
2. Studieområde og metoder	10
2.1. Områdebeskrivelse.....	10
2.2. Metoder	11
3. Resultater	12
4. Diskusjon	17
5. Referanser	21

Sammendrag

Alpine dykkender har hatt en til dels svært negativ bestandsutvikling i nordområdene. I løpet av de siste 20 årene har antall overvintrende dykkender gått tilbake med omkring 60 % i Østersjøen. Sjørre (*Melanitta fusca*) er nå klassifisert som «sterkt truet» (EN) på den internasjonale rødlista. Havelle (*Clangula hyemalis*), som tidligere var den mest tallrike dykkanda i Østersjøen, har gått tilbake fra over 4 millioner til omkring 1,5 millioner individer i løpet av den siste 20 års perioden. Dette har resultert i at havelle nå er klassifisert som sårbar (VU) på den internasjonale rødlista.

I Norge har også bestandsutviklingen for alpine dykkender vært negativ. Tre av de fire artene ble rødlistet i 2010. Bergand er plassert i kategorien (VU) og sjørre og svartand er vurdert som nær truet (NT). Det foreligger ingen nyere systematiske registreringer av hekkelokaliteter for disse fire artene i Nord-Trøndelag. For å skaffe en oversikt over bestandssituasjonen for de alpine dykkendene i Nord-Trøndelag, ble det i 2013 og 2014 gjennomført et omfattende kartleggingsarbeid. Det ble i dette arbeidet særlig fokusert på de fire nasjonalparkene. To av de fire nasjonalparkene i Nord-Trøndelag strekker seg inn i nabofylker, Børgefjell i Nordland og Skarvan-Roltdalen i Sør-Trøndelag. Disse nasjonalparkene er i sin helhet inkludert i undersøkelsen.

Denne undersøkelsen viser at alle de fire alpine dykkendene fortsatt hekker i Nord-Trøndelag. Bestandssituasjonene for svartand betraktes som god. Den ble registrert hekkende i alle kommuner langs riksgrensa, fra Meråker i sør til Hattfjelldal i nord. Havelle er betydelig mindre tallrik og hekkelokalitetene er knyttet til de mest alpine områdene. De fleste hekkelokalitetene ligger i de nordøstlige deler av undersøkelsesområdet. Bergand er fåtallig, og hekking ble konstatert på bare seks lokaliteter. Hekkebestanden for sjørre må betraktes som marginal. Det ble registrert hekking på to lokaliteter, en i Meråker og en i Røyrvik.

På bakgrunn av denne undersøkelsen vurderes bestandsstørrelsen for de fire alpine dykkendene i undersøkelsesområdet som følger: Svartand 200 – 300 hekkende par, havelle 40 – 50 hekkende par, bergand 15 – 25 hekkende par og sjørre 5 – 10 hekkende par.

Nøkkelord: Bergand, *Aythya marila*, Havelle, *Clangula hyemalis*, sjørre *Melanitta fusca*, Svartand, *Melanitta nigra*, Norsk rødliste, hekkebestand, utbredelse

Abstract

Several species of alpine nesting sea ducks have experienced negative trends in population numbers in Northern areas. Numbers of overwintering sea ducks in the Baltic sea has been reduced by 60 % over the last 20 years. White-winged scoter (*Melanitta fusca*) is classified as “endangered” (EN) in the International Red List. The population size of Long-tailed duck (*Clangula hyemalis*), which traditionally has been the most numerous sea duck in the Baltic sea, was reduced from 4 million to 1.5 million over the latest 20 year period. Consequently, the Long-tailed duck is now classified as “vulnerable” (VU) in the International Red List.

The population trend has been negative for sea ducks also in Norway. Three of our four species were added to The Red List in 2010. The Greater scaup (*Aythya marila*) is regarded as “vulnerable” (VU), and the Common scoter (*Melanitta nigra*) is evaluated as “near threatened” (NT). There has not been carried out any recent systematic monitoring of nesting grounds for these four species in Nord-Trøndelag County.

Comprehensive monitoring was carried out in 2013 and 2014 to establish population estimates for sea duck species in the county of Nord-Trøndelag, and the four national parks of the county were especially in focus. Two of the four national parks in Nord-Trøndelag are shared with neighbor counties: Børgefjell national park (shared with Nordland) and Skarvan-Roltdalen national park (shared with Sør-Trøndelag). All areas in all four national parks were covered in our investigation.

The result of the monitoring show that all four alpine nesting sea ducks are still nesting in Nord-Trøndelag. The population of Common scoter is considered good. The species was found in all municipalities in the mountains along the border to Sweden, from southernmost Meråker to northernmost Hattfjelldal. The Long-tailed duck is found in smaller numbers, and nesting ground are found in the most alpine areas typically in the northeastern parts of the monitored area. The Greater scaup is found in small numbers, and nesting was proven only in six sites. The nesting population of White-winged scoter is considered marginal. Only two nesting sites were recorded, one in Meråker and one in Røyrvik municipality.

Population numbers based on our investigation in 2013 and 2014 are as follows: Common scoter 200 – 300 nesting pairs, Long-tailed duck 40 – 50 nesting pairs, Greater scaup 15 – 25 nesting pairs, White-winged scoter 5 – 10 nesting pairs

Key words: Greater scaup, *Aythya marila*, Long-tailed duck, *Clangula hyemalis*, White-winged scoter, *Melanitta fusca*, Common scoter, *Melanitta nigra*, Norwegian red list, breeding population, distribution

1. Innledning

Alpine dykkender har hatt en svært negativ bestandsutvikling i nordområdene (Wetlands International 2012). Østersjøen er et særlig viktig overvintringsområde for marine dykkender som hekker i nordområdene, og her overvintrer det mange millioner alpine marine dykkender (Durinck *et al.* 1994, Skov *et al.* 2011). For de fleste artene er den rike tilgangen på muslinger den viktigste årsaken til preferansen for dette området (Kube & Skov 1996). Antallet overvintrende marine dykkender i Østersjøen har imidlertid gått tilbake med omkring 60 % i perioden 1993 til 2008 (Skov *et al.* 2011). Havelle (*Clangula hyemalis*) har tradisjonelt vært den mest tallrike arten, med over 4 millioner overvintrende individer på 1990 tallet. I løpet av 15 år er denne bestanden redusert til i underkant av 1,5 millioner (Skov *et al.* 2011). Mindre populasjoner i andre områder har ikke vist tilsvarende negative utvikling, men den totale bestanden forventes å være redusert med 50 % innen 2020 (IUCN 2014). På IUCN sin rødliste over truede arter er havelle nå oppgradert til kategorien «sårbar» (VU) (IUCN 2014). Bestandsutviklingen for sjøorre (*Melanitta fusca*) er dramatisk med omkring 60 % tilbakegang i Østersjøen siden 1990-tallet (Skov *et al.* 2011). Sjøorre er nå oppgradert til kategorien «sterkt truet» (EN) (IUCN 2014).

I den norske rødlista er både bergand, sjøorre og svartand rødlistet (Kålås *et al.* 2010). Bergand er plassert i kategorien (VU), mens sjøorre og svartand er vurdert som «nær truet» (NT). Bergand er i hekkesesongen knyttet til lavalpine områder innenfor den subarktiske region (Cramp & Simmons 1977). I Norge hekker berganda fåtallig og spredt fra Agderfylkene og nordover til Finnmark (Figur 1). Den er spesielt knyttet til fjellvann i den nedre del av vierregionen, men i Rogaland og i Trøndelag foreligger også hekkefunn fra lavlandet (Haftorn 1971). Bergand preferer grunne og næringsrike vann med vannplanter langs strandsonen. Dette gir gode betingelser for vanninsekter som er helt avgjørende for ungekullet de første ukene (Gjershaug *et al.* 1994). Den totale hekkebestanden i Norge er tidligere antatt å ikke overstige 1000 hekkende par (Gjershaug *et al.* 1994).

I Nord-Trøndelag er bergand påvist hekkende i de nordøstlige deler av fylket, i Røyrvik og i Namsskogan (Kroglund & Østnes 2012). I tillegg er den tidligere registrert på potensielle hekkelokaliteter i Frosta, Høylandet, Levanger, Meråker, Stjørdal og Verdal kommune (Moksnes 1973, Gjershaug *et al.* 1994). Hekkebestanden i Nord-Trøndelag ble ved tusenårsskiftet estimert til 20 – 50 par (Einvik og Solberg 1999). Det er imidlertid en klar oppfatning av at hekkebestanden i Nord-Trøndelag nå er betydelig lavere.

Sjørorre prefererer høyereliggende fjellvann, omgitt av bar- eller bjørkeskog (Figur 2). I likhet med bergand hekker sjørorre relativt spredt og fåtallig både i Sør- og i Nord-Norge, og den norske hekkebestanden er tidligere estimert til omkring 1500 par (Gjershaug *et al.* 1994). I Nord-Trøndelag er det registrert et fåtall hekkelokaliteter i de nordøstlige deler av fylket, i Lierne og i Røyrvik. Tidligere er den også registrert på aktuelle hekkelokaliteter i Leksvik og Meråker. Det foreligger dessuten ett kjent hekkefunn fra saltvann hvor et par hekket på Tautra i Frosta kommune (Thingstad og Frengen 1990). Den totale hekkebestanden for sjørorre i Nord-Trøndelag ble ved tusenårsskiftet estimert til 10 – 30 par (Einvik og Solberg 1999). Samtidig ble det påpekt et behov for en bedre kartlegging av arten i Nord-Trøndelag.

Figur 1. Hannene hos bergand skiller fra dens nære slektning toppand på lys ryggside. De langt mer anonyme hunnene er diskret brunfarget, men med et karakteristisk lyst felt over nebbrota (Foto: Terje Kolaas©).

Svartand er en relativt vanlig hekkefugl i fjellet i Sør-Norge, og enkelte par hekker også helt ut til kysten (Figur 3). Trøndelagsfylkene sammen med indre deler av Agderfylkene representerer de viktigste hekkeområdene for svartand i Sør-Norge (Gjershaug *et al.* 1994). Den hekker også i indre deler av Nordland. I Troms og Finnmark er hekkelokaliteter registrert både ved kysten

og i fjellet. I norsk fugleatlas ble hekkebestanden vurdert som stabil og anslått til et sted mellom 1000 og 5000 par (Gjershaug *et al.* 1994).

Figur 2. Sjøorrehanner med sitt artstypiske hvite felt ved øyet. Det relativt store oransje nebbet skiller den også fra den nært beslektede svartanda. Hunner kjennes på to lyse flekker på hver side av hode. I flukt sees hvite vingespeil hos begge kjønn (Foto: Terje Kolaas©).

I Nord-Trøndelag er svartand i hovedsak påvist hekkende i østlige deler av fylket, i første rekke i kommunene Grong, Lierne, Meråker, Namsskogan, Røyrvik, Snåsa og Verdal. Et fåtall hekkelokaliteter er i tillegg registrert i Steinkjer og i Verran. Hekkebestanden i Nord-Trøndelag er tidligere estimert til 50 – 150 par (Einvik & Solberg 1999).

Havelle er mest tallrik i Nord-Norge, og da særlig i Finnmark (Figur 4). I Sør-Norge hekker havelle ved høyfjellsvann i Langfjella, samt i grensetraktene mot Sverige både i Nord- og Sør-Trøndelag. Typiske hekkelokaliteter for havelle er ved tjern og mindre, ofte fisketomme vann, over bjørke- og vierbeltet. Vann med holmer synes å være særlig attraktive. I Nord-Trøndelag er havelle påvist fåtallig i høyreliggende områder i de østlige fjellstrøkene. Sikre hekkefunn er tidligere registrert i Lierne, Meråker, Røyrvik og Stjørdal (Gjershaug *et al.* 1994).

Figur 3. Svartand (*Melanitta nigra*) er den mest tallrike av de alpine dykkendene i Nord-Trøndelag. Hannen har ensfarget svart fjærdrakt. På nebbet sees et mindre oransje felt. Hunnen er karakteristisk med lyse kinn (Foto: Terje Kolaas©).

Bestandssituasjonen for de fire alpine dykkendene i Nord-Trøndelag er tidligere vurdert, men datagrunnlaget har vært mangelfullt. Det er derfor påpekt et behov for en mer omfattende kartlegging av disse artene i Nord-Trøndelag (Einvik & Solberg 1999). Med bakgrunn i den til dels dramatiske bestandsutviklingen for alpine dykkender i overvintringsområdene, og at det ikke eksisterte nyere undersøkelser av bestandssituasjonen i Nord-Trøndelag, ble det fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag initiert et forprosjekt i 2012. Dette prosjektet skulle resultere i en oversikt over tilgjengelige data for de fire artene. Det ble i dette arbeidet konkludert med behov for en mer systematisk kartlegging av disse artene i Nord-Trøndelag (Kroglund & Østnes 2012).

I denne undersøkelsen er det gjennomført kartlegging av hekkelokaliteter for alpine dykkender i Nord-Trøndelag, med hovedvekt på de fire nasjonalparkene. Målsettingen var å gi en oppdatert oversikt over aktive hekkelokaliteter for bergand, havelle, sjørorre og svartand i undersøkelsesområdet.

Figur 4. Havelle viser i motsetning til de tre andre alpine dykkendene stor variasjon mellom sommer og vinterdrakt. På dette bildet sees fuglene i vinterdrakt. Hannene er svært lettkjennelige med midtre forlengede stjertfjær. Voksne hunner har lyst ansikt, mens fuglen med «skittent» ansikt er en ungfugl. Både hanner og hunner er vesentlig mørkere i sommerdrakt (Foto: Terje Kolaas©).

2. Studieområde og metoder

2.1. Områdebeskrivelse

Studieområdet for denne undersøkelsen var i utgangspunktet Nord-Trøndelag fylke, med særlig vekt på fylkets fire nasjonalparker. Børgefjell nasjonalpark strekker seg imidlertid inn i Nordland fylke og Skarvan-Roltdalen inn i Sør-Trøndelag fylke. Som følge av dette ble studieområdet utvidet slik at den delen av Børgefjell nasjonalpark som ligger i Nordland, og den delen av Skarvan-Roltdalen som ligger i Sør-Trøndelag, er inkludert i undersøkelsen.

2.2. Metoder

Feltundersøkelser ble gjennomført i juni – august i 2013 og 2014. I resultatene inngår i tillegg andre observasjoner fra de siste hekkesesongene som er tilgjengelige i artsobservasjoner.no. Ressurspersoner innenfor det ornitologiske miljøet (både profesjonelle og amatører) ble kontaktet for innhenting av ytterligere opplysninger.

Alle registreringer av de fire artene ble fordelt i to kategorier, hvor hekkelokaliteter er definert som konstatert eller sannsynlig hekking. Konstatert hekking er benyttet der reir med egg ble påvist, eller der hunner ble registrert med ungekull. Sannsynlig hekking ble benyttet i de tilfeller der voksne hunner ble registrert i passende hekkebiotoper, i perioden 01.06 – 31.08. Data fra artsobservasjoner.no eller andre aktuelle registreringer ble behandlet på tilsvarende måte.

3. Resultater

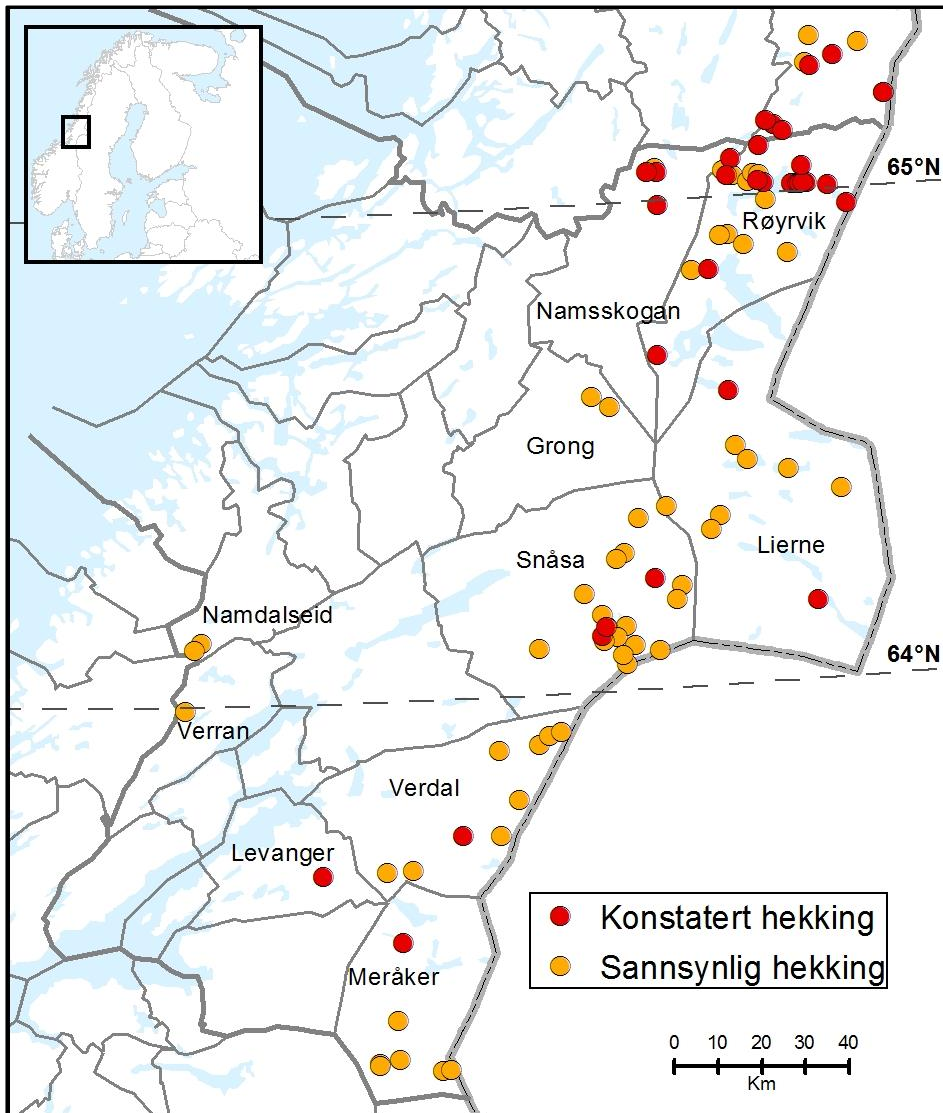
Størst antall hekkelokaliteter for alpine dykkender ble registrert i de nordøstlige og sørøstlige delene av undersøkelsesområdet. I Røyrvik kommune ble hekking registrert for alle de fire artene. I nabokommunene Hattfjelldal og Namsskogan ble det også konstatert hekking for tre av artene, bergand, havelle og svartand. I Meråker, sørøst i undersøkelsesområdet, ble alle artene, med unntak av bergand konstatert hekkende. Langs hele riksgrensa, fra Hattfjelldal i nord til Meråker i sør, synes det å være en mer eller mindre sammenhengende hekkebestand av svartand.

Bestandssituasjonen for svartand i Nord-Trøndelag må betegnes som god. Resultatene viser at svartand ble registrert på 75 lokaliteter i undersøkelsesområdet. På 26 av disse lokalitetene ble det konstatert hekking, mens det var sannsynlig hekking på ytterligere 49 lokaliteter (Vedlegg 1). I likhet med de øvrige tre artene ble hekking som oftest påvist ved hunner med ungekull. Dykkender trykker hardt under ruging, og er vanskelig å påvise i den fasen av hekkesyklus (Figur 5).

Figur 5. Svartandreir med sju egg. I likhet med hos bergand, havelle og sjøorre er reiret plassert på bakken. Store mengder dun som inngår i reirmaterialet blir lagt over eggene som predatorvern når hunnfluglen for kortere perioder må ut på næringsøk (Foto: Eystein Næss).

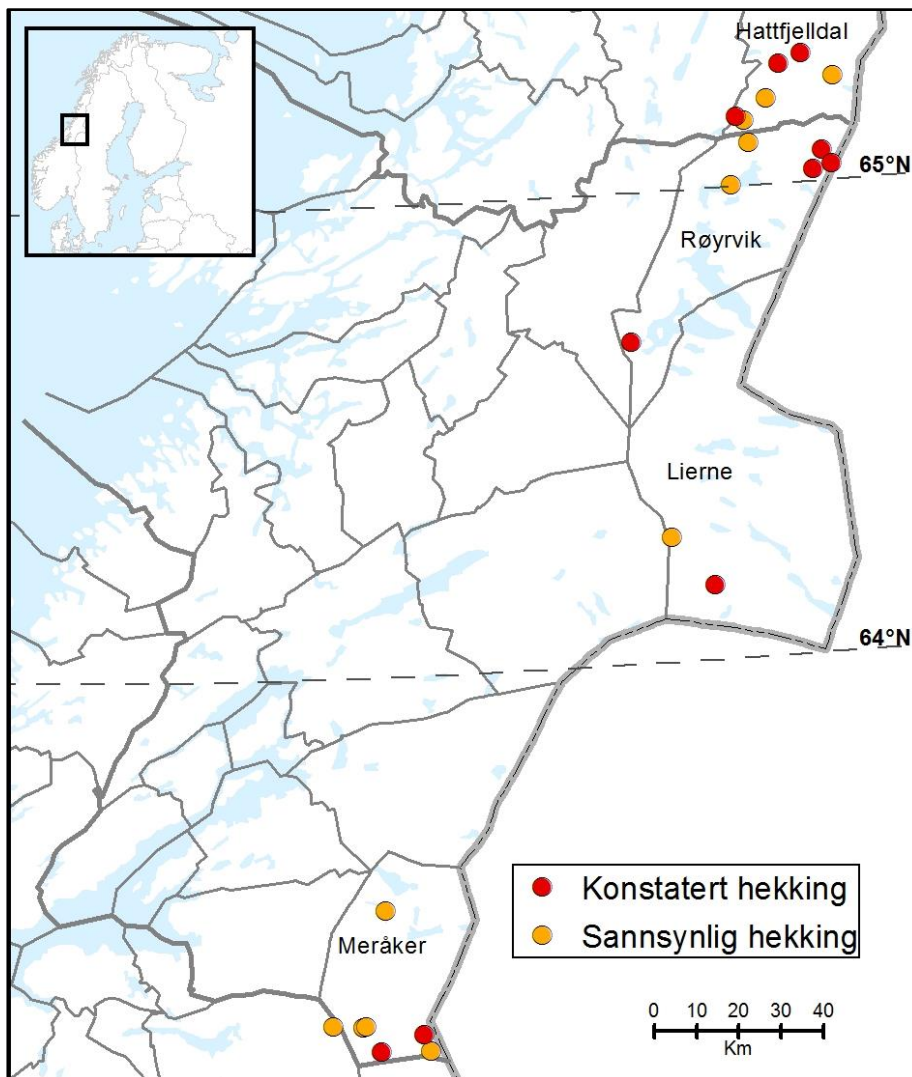
Hekkelokalitetene for svartand viser at arten har en østlig utbredelse og den ble registrert hekkende i alle kommuner langs riksgrensa, fra Meråker i sør til Hattfjelldal i nord (Figur 6). Hekking ble også dokumentert i Levanger og i Namsskogan. I tillegg ble sannsynlige hekkelokaliteter registrert i Grong, og i kystkommunene Namdalseid og Verran.

Figur 6. Konstaterte og sannsynlige hekkelokaliteter for svartand. Svartand er relativt vanlig i alle kommuner langs riksgrensa i hele undersøkelsesområdet. De fleste konstaterte hekkefunn foreligger imidlertid fra de nordøstlige områdene.

Havelle er betydelig mindre tallrik enn svartand. Den ble registrert på 20 lokaliteter, hvorav konstatert hekking ble registrert på 10 av lokalitetene (Figur 7). De fleste hekkelokalitetene ble registrert helt i nord og helt i sør i undersøkelsesområdet. I likhet med hos svartand viser

resultatene fra denne undersøkelsen at også havelle har en østlig utbredelse. I Nord-Trøndelag ble det konstatert hekking i Lierne, Meråker og Røyrvik. I tillegg ble det konstatert hekking på tre lokaliteter i Hattfjelldal. I de samme fire kommunene ble det i tillegg registrert flere lokaliteter med sannsynlig hekking. Med unntak av en lokalitet med sannsynlig hekking i Selbu ble det ikke registrert hekkelokaliteter for havelle i andre deler av undersøkelsesområdet. Hekkelokalitetene for havelle er karakterisert ved at de ligger i de mest alpine områdene.

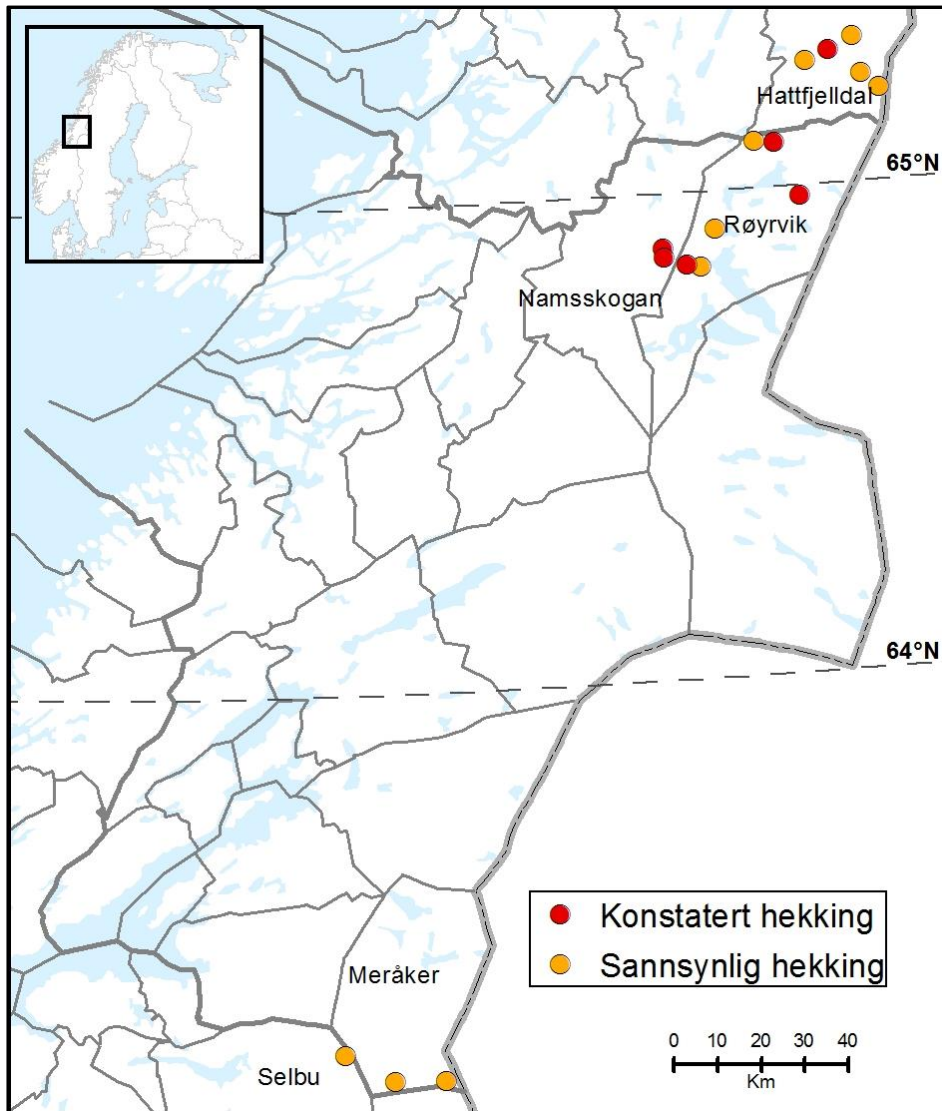

Figur 7. Konstaterte og sannsynlige hekkelokaliteter for havelle. Alle hekkelokalitetene ligger i alpine områder øst i undersøkelsesområdet, med flertallet i kommunene Hattfjelldal, Røyrvik og Meråker.

Bergand er en fåtallig hekkefugl innenfor undersøkelsesområdet. Konstatert hekking ble bare registrert på seks lokaliteter, hvorav en i Hattfjelldal, to i Namsskogan og tre i Røyrvik (Figur

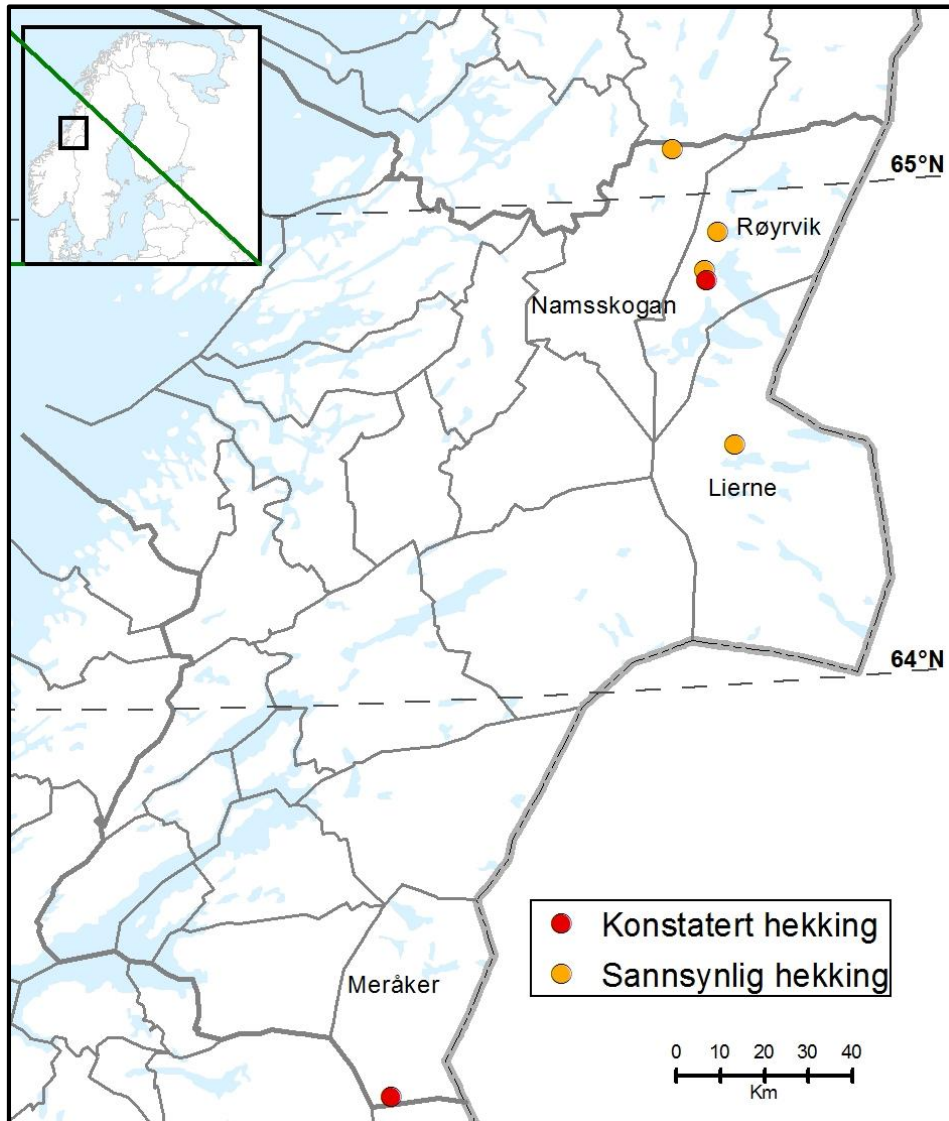
8). I tillegg ble sannsynlig hekking registrert på 10 lokaliteter, henholdsvis i Hattfjelldal, Meråker, Røyrvik og i Selbu.

Figur 8. Konstaterte og sannsynlige hekkelokaliteter for bergand. Konstatert hekking ble påvist på en lokalitet i Hattfjelldal, to lokaliteter i Namsskogan og på tre lokaliteter i Røyrvik. Med unntak av tre sannsynlige hekkelokaliteter helt i sør, i Meråker og i Selbu, ligger alle kjente hekkelokaliteter for bergand nordøst i undersøkelsesområdet.

På bakgrunn av denne undersøkelsen må hekkebestanden for sjørre betraktes som marginal innenfor undersøkelsesområdet. Hekking ble bare konstatert på en lokalitet, i Meråker og på en lokalitet i Røyrvik. På begge disse lokalitetene har det vært regelmessig hekking i seinere år, men på lokaliteten i Røyrvik ble det ikke registrert hekking i 2014 (pers medd. Øyvind Spjøtvoll).

Figur 9. Konstaterte og sannsynlige hekkelokaliteter for sjøorre. Det ble bare konstatert hekking på to lokaliteter, en i Meråker og en i Røyrvik. I tillegg ble det registrert sannsynlig hekking på en lokalitet i Lierne, en i Namsskogan og på to lokaliteter i Røyrvik.

For sjøorre ble det i tillegg registrert sannsynlig hekking på en lokalitet i Lierne, en lokalitet i Namsskogan og på to lokaliteter i Røyrvik (Figur 9). Med unntak av en lokalitet i Meråker er det ingen indikasjoner på aktive hekkelokaliteter for sjøorre sør for Lierne.

4. Diskusjon

På bakgrunn av resultatene fra denne undersøkelsen er bestandssituasjonen for svartand i undersøkelsesområdet vurdert som god. Arten er spesielt tallrik i nordøstlige deler av undersøkelsesområde. I Røyrvik, Hattfjelldal og i Namsskogan ble det konstatert hekking på henholdsvis 14, 7 og 4 lokaliteter. I tillegg ble det registrert sannsynlig hekking på mange lokaliteter, da særlig i Røyrvik og i Hattfjelldal. Lenger sør er svartanda også relativt vanlig, og hekking ble registrert i alle kommuner langs riksgrensa fra Meråker i sør til kjerneområdet i nord. Lenger vest ble hekking dokumentert i Levanger, og sannsynlige hekkelokaliteter registrert i Grong, Namdalseid og Verran.

Hekkebestanden for svartand er vurdert til å være i størrelsesorden 200 – 300 hekkende par innenfor undersøkelsesområdet. Dette tilsier en betydelig større hekkebestand enn 50 – 150 hekkende par som ble angitt i regional rødliste for Nord-Trøndelag for 15 år siden (Solberg & Einvik 1999). Svartand ble den gang plassert i kategorien DM (bør overvåkes). Erfaringer fra undersøkelsene i 2013 og 2014 tilsier at et bestandsanslag på opptil 300 hekkende par er nøkternt. Dette er basert på at svartand ble registrert i de fleste områder som på forhånd ble vurdert som aktuelle. Samtidig er det fortsatt mange områder i Nord-Trøndelag som ikke er tilstrekkelig undersøkt.

Trusselfaktorene for svartand er sammensatt. I forhold til hekkelokaliteter er vassdragsreguleringer trolig den viktigste (Sandvik & Størkersen 1984, Christensen & Eldøy 1988). Etter hekkesesongen samler hele den Skandinaviske hekkebestanden seg i myte- og overvintringsområder og kan da være utsatt for oljeforurensninger (Gorski *et al.* 1977, Nikoleva *et al.* 2006). Båttrafikk, og særlig hurtigbåter, er også dokumentert å utgjøre en stressfaktor i forbindelse med myting og overvintring (Larsen & Laubek 2005). Populasjoner med vinterkvarter på kystene av Vest-Europa er også utsatt i forhold til vindkraft (Kear 2005, Fox & Peterson 2006, Petersen 2006).

Resultatene fra denne undersøkelsen viser at havelle er langt mer fåtallig enn svartand. Den ble påvist hekkende eller sannsynlig hekkende på til sammen 20 lokaliteter. På halvparten av disse ble det konstatert hekking. Som forventet ligger hekkelokalitetene for havelle i høyereliggende fjellområder over bjørke- og vierbeltet. Hekkelokalitetene fordeler seg med tyngdepunkt i de sørøstlige og nordøstlige delene av undersøkelsesområdet. Med unntak av en lokalitet i Lierne ble det bare konstatert hekking i Hattfjelldal, Røyrvik og Meråker. Det er ingen indikasjoner på hekkeforekomster av havelle hverken i Snåsa eller i Verdal. I disse kommunene finnes enkelte områder som bør innfri artens krav til hekkelokaliteter, men til

tross for at dette er områder som ofte blir besøkt av ornitologer, foreligger det ingen registrerte hekkefunn.

Med bakgrunn i denne undersøkelsen vurderes bestandsstørrelsen for havelle til å være 40 – 50 par innenfor undersøkelsesområdet. Det bør være grunnlag for å anta at flere av lokalitetene som her er definert som sannsynlige hekkelokaliteter er sikre hekkelokaliteter. Tidligere undersøkelser har vist at havelle til forskjell fra bergand og sjøorre, og til en viss grad også svartand, benytter små tjern eller dammer som hekkelokaliteter (Pehrson 1974, Gjershaug *et al.* 1994). Pehrsson (1974) beskrev artens preferanse for slike lokaliteter og knytter dette til tilstedeværelsen av krepsdyrartene langhalet tusenbeinkreps (*Branchinecta paludosa*) og korthalet tusenbeinkreps (*Polyartemia forcipata*). Dette er krepsdyr som i hovedsak er knyttet til fisketomme vann. Følgelig blir fulldekkende undersøkelser av potensielle hekkelokaliteter for havelle svært ressurskrevende. Minimumsestimatet i denne undersøkelsen er noe høyere enn 10 – 50 par som ble angitt for 15 år tilbake (Einvik & Solberg 1999).

Havelle er nylig oppgradert til VU på den internasjonale rødlista, og situasjonen er bekymringsfull også i Norge (Anker-Nilssen *et al.* 2013). Lokale kartleggingsprosjekter viser at hekkebestanden har gått tilbake. Vintertellinger utført gjennom overvåkingsprosjektet SEAPOP viser en tilbakegang på 59 % i antall overvintrende haveller i løpet av perioden 1980 til 2011 (Anker-Nilssen *et al.* 2013).

Trusselfaktorene for havelle er i likhet med for svartand sammensatt. I hekkesesongen er menneskelige forstyrrelser, næringskonkurransen og habitatendringer, kanskje de viktigste truslene. Hekkesuksessen har i senere år vært lav i flere områder, og dette gjenspeiles ved at andelen ungfugler i vinterflokkene er lav. Den negative utviklingen kan ha sammenheng med at de tidligere markerte 3-4 års syklusene for smånagere på det nærmeste har uteblitt de siste par tiåra (Hario *et al.* 2009, Ellermaa *et al.* 2010). I likhet med for andre arter som hekker på bakken må det antas at predasjonstrykket på egg og unger øker når tilgangen på smånagere uteblir. Havelle er også utsatt for å bli drept i fiskegarn (del Hoyo *et al.* 1992, Kirby *et al.* 1993). På vinteroppholdsstedene er havelle i likhet med andre alpine dykkender særlig utsatt for oljeforurensninger.

Bestandssituasjonen for sjøorre må betraktes som marginal i undersøkelsesområdet. Det ble i løpet av denne undersøkelsen konstatert hekking på bare to lokaliteter. I tillegg foreligger observasjoner som indikerer sannsynlig hekking fra ytterligere to lokaliteter. Hekkelokaliteten i Røyrvik har vært aktiv i en årrekke, men for første gang på mange år ble det ikke konstatert hekking her i 2014 (pers. medd. Øyvind Spjøtvoll). I Hattfjelldal kommune finnes fortsatt mange attraktive hekkelokaliteter for de andre alpine dykkendene, men det foreligger ingen

indikasjoner på at sjøorre hekker i disse områdene (pers. medd. Per Lorentzen). Sør for undersøkelsesområdet, hekker imidlertid sjøorre årvisst i Tydal kommune (artsobservasjoner.no). På bakgrunn av denne undersøkelsen vurderes bestandsstørrelsen til bare 5 – 10 hekkende par. Dette er lavere enn estimert hekkebestand angitt i regional rødlista for Nord-Trøndelag fra 1999. Hekkebestanden ble den gang angitt til 10 – 50 hekkende par (Einvik & Solberg 1999).

Sjøorre er den eneste hekkende fuglearten i Norge som er plassert i kategorien (EN) på den internasjonale rødlista (IUCN 2014). Siden starten av 1990-tallet har bestanden i Østersjøen gått tilbake med 60 % hvilket tilsier en nedgang på 3,7 % pr. år (Skov et al 2011). Østersjøen har vært det viktigste overvintringsområde for sjøorre globalt sett og over 90 % av hele verdensbestanden overvintrer i dette område (IUCN 2014). I Sør-Sverige hekket i underkant av 8000 par på midten av 1970-tallet. I 2005 var antallet redusert til ca. 900 par (SOF 2009). En betydelig tilbakegang er også dokumentert i Lappland (Nilsson & Nilsson 2011).

Som for de andre alpine dykkendene er trusselbildet sammensatt også for sjøorre. I forbindelse med myting og overvintring har det særlig vært fokus på forurensninger i det marine miljø (Gorski *et al.* 1977, del Hoyo *et al.* 1992, Kear 2005). Gjentatte forstyrrelser i hekkesesongen kan resultere i at tradisjonelle hekkelokaliteter forlates (Kear 2005). Negative konsekvenser er også relatert til etableringer av vannkraftverk (Balian *et al.* 2002). I enkelte områder hvor hekkelokalitetene ligger kystnært eller på øyer langs kysten er det også registrert betydelig predasjon fra mink (*Neovison vison*). Lokalt har også jakt utgjort en trussel (Bregneballe *et al.* 2006).

Bergand ble bare konstatert hekkende på fem lokaliteter i de nordøstlige delene av undersøkelsesområdet. Det er imidlertid grunnlag for å anta at det finnes flere hekkelokaliteter i Hattfjelldal og i Røyrvik da det ble registrert sannsynlig hekking på til sammen sju lokaliteter i disse kommunene. Lenger sør ble det ikke påvist hekkende bergand, men voksne hunner ble registrert på to sannsynlige hekkelokaliteter i Meråker og en i Selbu.

For bergand synes bestandsutviklingen å være klart negativ. For 20 – 30 år siden hekket betydelig flere par i Namsskogan og Røyrvik. Selv om berganda fortsatt hekker i disse områdene, har den forsvunnet fra flere av de tidligere kjente hekkelokalitetene (pers. medd. Øyvind Spjøtvoll). Bestandsstørrelsen i undersøkelsesområdet vurderes å være i størrelsesorden 15 – 25 par. Utviklingen i bestanden av bergand bør følges nøye da den er kategorisert som sårbar på den norske rødlisten. I Sverige er bestandsutviklingen noe usikker, mens det i Finland over lengre tid har vært en negativ bestandsutvikling (Koskimies 1992).

I likhet med de andre alpine dykkendene samles også bergendene i store flokker i forbindelse med myting og overvintring. Hovedmengden av den nordvest-europeiske vinterbestanden

overvintrer i sydlige deler av Østersjøen og i Nordsjøen, spesielt fra Polen til Nederland (del Hoyo *et al.* 1992). Oljeutslipp i nærheten av slike områder vil følgelig kunne resultere i store negative effekter (Kirby *et al.* 1993, Kear 2005b). Bergand samles også ofte i brakkvannsområder. Den er kravstor og viser klar preferanse for grunne havområder- og bukter hvor det er risiko for utslipp av ulike miljøgifter (del Hoyo *et al.* 1992).

Trusselbilde og bakgrunn for negativ bestandsutvikling for de alpine dykkendene er sammensatt. Det er ofte flere negative faktorer på hekkelokalitetene, i forbindelse med myting og i overvintringsområdene som er uheldige. Det er allikevel trolig næringstilbudet i form av muslinger og andre evertebrater som er mest avgjørende.

Resultatene fra denne undersøkelsen tilsier at hekkelokalitetene for bergand og sjøorre bør overvåkes framover.

5. Referanser

- Anker-Nilssen, T., Strøm, H., Barrett, R.T., Descamps, S., Erikstad, K.-E., Fauchald, P., Lorentsen, S.-H., Moe, B., Systad, G.H. 2013. Sjøfugl i Norge 2012. Resultater fra SEAPOP-programmet. – Årsbrosjyre SEAPOP, 24 s.
- Balian, L.V., Ghasabian, M., G. Adamian, M. S., Klem, Jr, D. 2002. Changes in the waterbird community of the Lake Sevan-Lake Gilli area, Republic of Armenia: A case for restoration. – *Biological Conservation* 106 (2): 157-163.
- Bregneballe, T., Noer, H., Christensen, T.K., Clausen, P., Asferg, T., Fox, A.D. Delany, S. 2006. Sustainable hunting of migratory waterbirds: The Danish approach. – In: Boere, G., Gailbraith, C., Stroud, D. (ed.), *Waterbirds around the world*, pp. 854-860. The Stationary Office, Edinburgh, UK.
- Cramp, S. & Simmons, K.E.L. (red.) 1977. *The birds of the Western Palearctic*. Vol. 1. – Oxford Univ. Press, Oxford.
- Christensen, H. & Eldøy, S. 1988. Truede virveldyr i Norge. – DN-rapport 1988-2.
- Del Hoyo, J. Elliot, A. & Sargatal, J. (1992) *Handbook of Birds of the World*, vol. 1: Ostrich to Ducks. – Lynx Editions, Barcelona, Spain.
- Einvik, K. & Solberg, B. 1999. Rødlistestatus for truede og sårbare arter i Nord-Trøndelag. – Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvern avdelingen, Rapport 1 – 1999.
- Ellermaa, M. & Pettay, T. 2010. Autumn migration in Cape in 2009. – *Hirundo* 23 (1): 21-46.
- Durinck, J., Skov, H., Jensen, F.P. & Pihl, S. 1994. Important marine areas for Wintering Birds in the Baltic Sea. EU DG XI research contract no 2242/90-09-01. – *Ornis Consult*, Copenhagen, Denmark.
- Fox, A.D. & Peterson, I.K. 2006. Assessing the degree of habitat loss to marine birds from the development of offshore wind farms. – In: Boere, G., Galbraith, C., Stroud, D. (ed.), *Waterbirds around the world*, pp. 801-804. The Stationary Office, Edinburgh, UK.
- Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) 1994. *Norsk fugleatlas*. – Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.
- Gorski, W., Jakuczun, B., Nitecki, C., Petryna, A. 1977. Investigation of oil pollution on the Polish Baltic coast in 1974-1975. – *Przeład Zoologiczny* 21 (1): 20-23.

- Haftorn, S. 1971. Norges fugler. – Universitetsforlaget. 862 s.
- Hario, M., Rintala, J. & Nordenswan, G. 2009. Dynamics of wintering long-tailed ducks in the Baltic Sea -the connection with lemming cycles, oil disasters and hunting. – Suomen Riista 55: 83-96. (In Finnish with English summary).
- IUCN 2014. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. – <<http://www.iucnredlist.org>>. Nedlastet 17. november 2014.
- Kear, J. 2005. Ducks, geese and swans volume 2: species accounts (Cairina to Mergus). – Oxford University Press, Oxford, U.K.
- Kirby, J., Evans, R., Fox, A.D. 1993. Wintering seaducks in Britain and Ireland: Populations, threats, conservations and research priorities. – Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems 3 (2): 105-137.
- Koskimies, P. 1992. Population sizes and recent trends of breeding in the Nordic countries. – Bird census News 5: 41-79.
- Kroglund, R.T. & Østnes, J. E. 2012. Bestandsstatus for «alpine dykkender» i Nord-Trøndelag. Et forprosjekt. – HiNT- arbeidsnotat 251: 1-14.
- Kube, J. & Skov, H. 1996. Habitat selection, feeding characteristics, and food consumption of long-tailed ducks, *Clangula hyemalis*, in the southern Baltic Sea. – Meereswissenschaftliche Berichte, Warmemünde 18: 83-100.
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.). (2010) Norsk rødliste for arter 2010. – Artsdatabanken, Norge.
- Larsen, J.K. & Laubek, B. 2005. Disturbance effects of high-speed ferries on wintering sea ducks. – Wildfowl 55: 99-116.
- Moksnes, A. 1973. Quantitative surveys of the breeding bird populations in some subalpine and alpine habitats in the Nedal area in central Norway (1966-71). – Norw. J. Zool. 21: 113-138.
- Nikolaeva, N.G., Spiridonov, V.A. & Krasnov, Y.V. 2006. Existing and proposed marine protected areas and their relevance for seabird conservation: A case study in the Barents Sea region. – In: Boere, G., Gailbraith, C., Stroud, D. (ed.), Waterbirds around the world, pp. 743-749. The Stationary Office, Edinburgh, UK.

- Nilsson, L. & Nilsson, J. 2011. Kraftig ökning i antalet sjöorrar i fjellen – Förändringar i antalet häckande andfåglar i Lapplandsfjellen mellan 1972-75 och 2009. – Vår fågelvärld, 70 (3): 16-19.
- Pehrsson, O. 1974. Nutrition of small ducklings regulating reeding area and reproductive output in the Long-tailed duck (*Clangula hyemalis*). - XI Int. Congr. Of game Biologists, Stockholm, Sept.3-7. 1973. SNV Publ.1974, 13E: 259-264.
- Petersen, I.K. 2006. Revision of Danish EU Bird Directive Spain relation to the development of and offshore wind farm: a case study. – In: Boere, G., Gailbraith, C., Stroud, D. (ed.), Waterbirds around the world, pp. 743-749. The Stationary Office, Edinburgh, UK.
- Sandvik, J. & Størkersen, Ø.R. 1984. Status for trua arter i Sør-Trøndelag. – Norsk Ornitologisk Forening. Rapport. 1-106.
- Skov, H., Heinanen, S., Zydalis, R., Bellebaum, J., Bzoma, S., Dagys, M., Durinck, J., Garthe, S., Grishanov, G., Hario, M., Kieckbusch, J.J., Lube, J., Kuresoo, A., Larsson, K., Luigujoe, L., Meissner, W., Nehls, H.W., Nilsson, L., Petersen, I.K., Mikkola Roos, M., Pihl, S., Sonntag, N., Stock, A., Stipniece, A. & Wahl, J. 2011. Waterbird populations and pressures in the Baltic Sea. – Tema Nord 550.
- SOF 2009. Kustfågelbestandens utveckling i Stockholms läns skärgård. – Sveriges ornitologiska Förening, Stockholm.
- Thingstad, P. G. & Frengen, O. 1990: Kvalitative og kvantitative ornitologiske observasjoner fra Tautra. – Notat Zool. Avd., Univ. I Trondheim, Vitenskapsmuseet 1990-3: 1-21.
- Wetlands International 2012. Waterbird Population Estimates, 5th ed. – Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.

Vedlegg: 1. Hekkelokaliteter for bergand, havelle, sjøorre og svartand i Nord-Trøndelag. Hvorvidt det med sikkerhet er konstatert hekking eller er sannsynlig hekking er angitt med koder: 1=Konstatert hekking, 2=Sannsynlig hekking

ART	STED	KOMMUNE	UTM	Hekkekode
Bergand	Vestre Tiplingvatn	Hattfjelldal	33 W 457035 7239334	1
Bergand	Rotnan	Hattfjelldal	33 W 464148 7233356	2
Bergand	Austre Tiplingen	Hattfjelldal	33 W 462922 7241819	2
Bergand	Nedre Båttjønna	Hattfjelldal	33 W 451535 7237230	2
Bergand	Randseren	Hattfjelldal	33 W 467952 7229653	2
Bergand	Nautsjøen	Meråker	32 V 626339 7017469	2
Bergand	Bobbeltjønna	Meråker	32 V 649503 7011890	2
Bergand	Finnkoisjøen	Meråker	32 V 637793 7011731	2
Bergand	Spunstjønna	Namsskogan	33 W 415131 7197212	1
Bergand	Oddvatnet, sør	Røyrvik	33 W 442772 7219152	1
Bergand	Bjørkvatnet	Røyrvik	33 W 420270 7193208	1
Bergand	Øvre Beinvatnet	Røyrvik	33 W 447520 7206575	1
Bergand	Saksvatnet	Røyrvik	33 W 427401 7200668	2
Bergand	Gjersvikbotn	Røyrvik	33 W 423455 7192314	2
Bergand	Blyvatnet	Røyrvik	33 W 438304 7219918	2
Havelle	Vestre Tiplingvatn	Hattfjelldal	33 W 457035 7239334	1
Havelle	Nedre Båttjønna	Hattfjelldal	33 W 451535 7237230	1
Havelle	Jabpenjaavretjh	Hattfjelldal	33 W 440357 7225643	1
Havelle	Rotnan	Hattfjelldal	33 W 464148 7233356	2
Havelle	Store Kjukkelvatnet	Hattfjelldal	33 W 447890 7229406	2
Havelle	Litle Kjukkelvatnet	Hattfjelldal	33 W 441998 7224637	2
Havelle	Koitjønna	Lierne	33 W 452915 7129379	1
Havelle	Blåfjellvatna	Lierne	33 W 425028 7115763	1
Havelle	Luruvatnet	Lierne	33 W 415913 7127861	2
Havelle	Rangeltjønna	Meråker	32 V 647774 7015746	1
Havelle	Finnkoisjøen	Meråker	32 V 637896 7011533	1
Havelle	Bobbeltjønna	Meråker	32 V 649503 7011890	2
Havelle	Nordre Løddølsjøen	Meråker	32 V 633528 7017319	2
Havelle	Langtjønna v/ Løddølsjøen	Meråker	32 V 634092 7017505	2
Havelle	Nautsjøen	Meråker	32 V 626339 7017469	2
Havelle	Funnsjøen	Meråker	32 V 638629 7045090	2
Havelle	Holmvatnet	Røyrvik	33 W 457439 7211556	1
Havelle	Vestre Sipmeken	Røyrvik	33 W 459849 7215966	1
Havelle	Austre Sipmeken	Røyrvik	33 W 461800 7212541	1
Havelle	Tunnsjøflyan	Røyrvik	33 W 410698 7174605	1
Havelle	Oddvatnet	Røyrvik	33 W 442819 7219304	2
Havelle	Namsvatnet	Røyrvik	33 W 437749 7209695	2

ART	STED	KOMMUNE	UTM	Hekkekode
Sjøorre	Mastutjønnna	Hattfjelldal	33 W 476441 7296520	2
Sjøorre	Brattlandsvatnet	Lierne	33 W426549 7152295	2
Sjøorre	Gåsttjønnna, Finnkoisjøen	Meråker	32 V 636667 7010785	1
Sjøorre	Gjersviktjønnna	Røyrvik	33 W 423833 7189836	1
Sjøorre	Gjersvikbotn	Røyrvik	33 W 423455 7192314	2
Sjøorre	Saksvatnet	Røyrvik	33 W 427401 7200668	2
Sjøorre	Mellingsvatnet	Røyrvik	33 W 418771 7220161	2
Svartand	Elvelone v/Nedre Nesåvatnet	Grong	33 W 7163453 7163453	2
Svartand	Heimdalvatnet	Grong	33 W 394800 7166538	2
Svartand	Vestre Tiplingvatn	Hattfjelldal	33 W 457035 7239334	1
Svartand	Nedre Båttjønnna	Hattfjelldal	33 W 451535 7237230	1
Svartand	Randsern	Hattfjelldal	33 W 467952 7229653	1
Svartand	Litle Kjukkelvatnet	Hattfjelldal	33 W 441998 7224637	1
Svartand	Randsern	Hattfjelldal	33 W 467952 7229653	1
Svartand	Jabpenjaavretjh	Hattfjelldal	33 W 440357 7225643	1
Svartand	Gaukarvatnet	Hattfjelldal	33 W 444021 7223021	1
Svartand	Austre Tiplingvatn	Hattfjelldal	33 W 462922 7241819	2
Svartand	Legdvatnet	Hattfjelldal	33 W 452053 7244249	2
Svartand	Øvre Båttjønnna	Hattfjelldal	33 W 450486 7238097	2
Svartand	Tomtvatnet	Levanger	32 V 620350 7060169	1
Svartand	Storflyen	Lierne	33 W 744984 7153028	1
Svartand	Ulendeltaet	Lierne	33 W 442146 7115594	1
Svartand	Brattlandsvatnet	Lierne	33 W426549 7152295	2
Svartand	Holderen	Lierne	33 W 397241 7104746	2
Svartand	Skjeldbreien	Lierne	33 W 396485 7106974	2
Svartand	Dammer v/ Storskardet	Lierne	33 W 449631 7140671	2
Svartand	Laksjøen	Lierne	33 W 428854 7148863	2
Svartand	Sandsjøen	Lierne	33 W 438143 7146028	2
Svartand	Austre Osttjønnna	Lierne	33 W 421477 7136773	2
Svartand	Fossdalstjønnna	Lierne	33 W 419298 7133840	2
Svartand	Funnsjøen	Meråker	32 V 638629 7045090	1
Svartand	Rangeltjønnna	Meråker	32 V 647774 7015746	2
Svartand	Nordre Lødølsjøen	Meråker	32 V633528 7017319	2
Svartand	Dammer v/Storrundhaugen	Meråker	32 V649797 7016147	2
Svartand	Svartåtjønnna	Meråker	32 V 637955 7018391	2
Svartand	Lødølsjøen	Meråker	32 V 633426 7016867	2
Svartand	Fossvatna	Meråker	32 V 550487 7057596	2
Svartand	Blåvatnet	Namdalseid	32 W 592533 7113574	2
Svartand	Tjønn SV for Storfiskvatnet	Namdalseid	32 W590930 7111971	2
Svartand	Bleikarvatnet	Namsskogan	33 W 431469 7217970	1

ART	STED	KOMMUNE	UTM	Hekkekode
Svartand	Frøyningen	Namsskogan	33 W 413962 7208673	1
Svartand	Storgåsvatnet	Namsskogan	33 W 414350 7216290	1
Svartand	Stordalsvatnet	Namsskogan	33 W 412184 7216377	1
Svartand	Storgåsvatnet	Namsskogan	33 W 413997 7217244	2
Svartand	Storfisktjønnna	Røyrvik	33 W 444827 7210810	1
Svartand	"Vinkeltjønnna"	Røyrvik	33 W 446262 7210637	1
Svartand	Lomtjønnna	Røyrvik	33 W 446785 7210637	1
Svartand	Jåssånilstjønnin a	Røyrvik	33 W 448344 7210817	1
Svartand	Jåssånilstjønnin b	Røyrvik	33 W 447529 7210826	1
Svartand	Namsvatnet	Røyrvik	33 W 447679 7214714	1
Svartand	Orrvatnet	Røyrvik	33 W 457002 7205335	1
Svartand	Getsvatnet	Røyrvik	33 W 452976 7209750	1
Svartand	Blyvatnet	Røyrvik	33 W 438281 7220136	1
Svartand	Langtjønnna	Røyrvik	33 W 430381 7214145	1
Svartand	Einatjønnna	Røyrvik	33 W 438458 7211692	1
Svartand	Djupflyen	Røyrvik	33 W 437252 7212227	1
Svartand	Tunnsjøflyan	Røyrvik	33 W 410698 7174605	1
Svartand	Gjersvikbukta	Røyrvik	33 W 424125 7193175	1
Svartand	Karivatna	Røyrvik	33 W 431685 7213836	2
Svartand	Bjørtjønnna	Røyrvik	33 W 429578 7215348	2
Svartand	Vekteren	Røyrvik	33 W 429285 7200582	2
Svartand	Saksvatnet	Røyrvik	33 W 427423 7200549	2
Svartand	Bjørkvatnet	Røyrvik	33 W 420270 7193208	2
Svartand	Jonastjønnna	Røyrvik	33 W 434897 7212269	2
Svartand	Stortjønnna	Røyrvik	33 W 436173 7213947	2
Svartand	Austre Rekarvatnet	Røyrvik	33 W 437658 7213707	2
Svartand	Hudningsvatnet	Røyrvik	33 W 4425367195136	2
Svartand	Litlgollomsvatnet	Røyrvik	33 W 438770 7207845	2
Svartand	Storfloen	Røyrvik	33 W 432633 7198093	2
Svartand	Litlheggsjøen	Snåsa	33 W 392169 7111662	1
Svartand	Gaasejavrie	Snåsa	33 W 405405 7123882	1
Svartand	Vester-Grønningen	Snåsa	33 W 393273 7113821	1
Svartand	Vester-Grønningen	Snåsa	33 W 393456 7113647	2
Svartand	Grønningen	Snåsa	33 W 395473 7111162	2
Svartand	Ståggåtjønnin	Snåsa	33 W 377412 7110120	2
Svartand	Litlandorsjøen	Snåsa	33 W 396961 7129038	2
Svartand	Nausttjønnna	Snåsa	33 W 392438 7110595	2
Svartand	Ismenningen	Snåsa	33 W 392503 7116617	2
Svartand	Klingertjønnna	Snåsa	33 W 411335 7121594	2
Svartand	Øyingen	Snåsa	33 W 388951 7121612	2

ART	STED	KOMMUNE	UTM	Hekkekode
Svartand	Snaufjellvatnet	Snåsa	33 W 410032 7118667	2
Svartand	Bukvatnet	Snåsa	33 W409397 7140012	2
Svartand	Rørtjønnna	Snåsa	33 W 399425 7108931	2
Svartand	Gjevsjøen	Snåsa	33 W 404897 7107267	2
Svartand	Finnbursvatnet	Snåsa	33 W 402939 7137766	2
Svartand	Andorsjøen	Snåsa	33 W 398966 7130204	2
Svartand	Langvatnet	Snåsa	33 W397850 7113579	2
Svartand	Kværnsjøen	Verdal	33 V 356060 7069317	1
Svartand	Tverråsjøen	Verdal	32 V 641041 7061486	2
Svartand	Grønningen	Verdal	32 V 634981 7061236	2
Svartand	Veresvatnet	Verdal	33 V 369749 7076183	2
Svartand	Øvre Storbekktjønnin	Verdal	33 V 366090 7087729	2
Svartand	Bellingstjønnin	Verdal	33 V 375481 7088375	2
Svartand	Lakavatnet	Verdal	33 V 377778 7090204	2
Svartand	Storbellingen	Verdal	33 V 364909 7068448	2
Svartand	Bjørkvatnet	Verdal	33 V 380737 7090684	2
Svartand	Selavatnet	Verran	32 V 588833 7098053	2